

Tình trạng hiện nay vẫn còn phương tiện quá hạn kiểm định, phương tiện hết niên hạn sử dụng tham gia giao thông, tiềm ẩn nguy cơ TNGT, ô nhiễm môi trường.

Bài báo cung cấp các quy định đối với phương tiện tham gia giao thông, quy định về kiểm định an toàn kỹ thuật và bảo vệ môi trường, niên hạn của phương tiện cơ giới đường bộ, đồng thời cung cấp số liệu thống kê của Cục Đăng kiểm Việt Nam về phương tiện quá hạn kiểm định, phương tiện hết niên hạn sử dụng.

Cục Đăng kiểm Việt Nam xây dựng cơ sở dữ liệu của chủ xe và lái xe, định kỳ hàng tháng rà soát các xe sắp đến hạn kiểm định, quá hạn kiểm định thông báo cho chủ xe, lái xe. Ảnh minh họa

Tình trạng hiện nay vẫn còn phương tiện quá hạn kiểm định, phương tiện hết niên hạn sử dụng tham gia giao thông, tiềm ẩn nguy cơ TNGT, ô nhiễm môi trường.

Để giải quyết vấn đề này, đã có một số quy định của pháp luật liên quan đến công tác kiểm soát phương tiện quá hạn kiểm định, phương tiện hết niên hạn sử dụng đã được Chính phủ và Bộ GTVT ban hành. Ngoài ra, tác giả còn đưa ra một số giải pháp nhằm hạn chế loại phương tiện nêu trên tham gia giao thông.

Nhưng năm vừa qua, cùng với sự phát triển, nhu cầu giao lưu thương mại cũng như đi lại của xã hội, cá nhân tăng lên nhanh chóng. Các phương tiện giao thông phải đáp ứng được nhu cầu gia tăng về mọi mặt như số lượng, chất lượng cũng như sự đa dạng. Do đó, trong thời gian gần đây, số lượng ô tô đã tăng lên nhanh chóng, theo thống kê hiện nay trên cả nước có khoảng hơn 4 triệu xe ô tô.

Cùng với việc số lượng ô tô tham gia giao thông ngày càng tăng lên, từ đó cũng tiềm ẩn các mối nguy mất ATGT từ loại phương tiện này đem lại. Để đảm bảo an toàn cho người và phương tiện tham gia giao thông, đã có các quy định về kiểm soát tình trạng phương tiện tham gia giao thông như quy định về kiểm định an toàn kỹ thuật và bảo vệ môi trường, quy định về niên hạn của xe tham gia giao thông.

Các quy định của pháp luật liên quan đến công tác đăng kiểm của xe cơ giới lưu hành và niên hạn của xe cơ giới

* Đối với xe cơ giới đang lưu hành:

Luật Giao thông Đường bộ 2008 quy định xe ô tô tham gia giao thông phải được kiểm định an toàn kỹ thuật và bảo vệ môi trường.

Thông tư số 16/2021/TT-BGTVT ngày 12/8/2021 của Bộ GTVT quy định về kiểm định an toàn kỹ thuật và bảo vệ môi trường phương tiện cơ giới đường bộ, trong đó quy định chu kỳ kiểm định của các loại xe như sau:

TT	Loại phương tiện	Chu kỳ (tháng)	
		Chu kỳ đầu	Chu kỳ định kỳ
1.	Ô tô chở người các loại đến 09 chỗ không kinh doanh vận tải		
1.1	Sản xuất đến 07 năm	30	18
1.2	Sản xuất trên 07 năm đến 12 năm		12
1.3	Sản xuất trên 12 năm		06
2.	Ô tô chở người các loại đến 09 chỗ có kinh doanh vận tải		
2.1	Sản xuất đến 05 năm	24	12
2.2	Sản xuất trên 05 năm		06
2.3	Có cải tạo	12	06
3.	Ô tô chở người các loại trên 09 chỗ		
3.1	Không cải tạo	18	06
3.2	Có cải tạo	12	06
3.	Ô tô tải các loại, ô tô chuyên dùng, ô tô đầu kéo, rơ moóc, sơ-mi rơ-moóc		
	Ô tô tải các loại, ô tô chuyên dùng, ô tô đầu kéo đã sản xuất đến 07 năm; rơ moóc, sơ-mi rơ moóc đã sản xuất đến 12 năm	24	12
4.1	Ô tô tải các loại, ô tô chuyên dùng, ô tô đầu kéo đã sản xuất trên 07 năm; rơ-moóc, sơ-mi rơ-moóc đã sản xuất trên 12 năm		06
4.2	Có cải tạo	12	06
4.3	5. Ô tô chở người các loại trên 09 chỗ đã sản xuất từ 15 năm trở lên (kể cả ô tô chở người trên 09 chỗ đã cải tạo thành ô tô chở người đến 09 chỗ); ô tô tải các loại, ô tô đầu kéo đã sản xuất từ 20 năm trở lên (kể cả ô tô tải, ô tô đầu kéo đã cải tạo thành ô tô chuyên dùng); ô tô tải được cải tạo chuyển đổi công năng từ ô tô chở người sản xuất từ 15 năm trở lên.		03

* Đối với niên hạn sử dụng của xe cơ giới:

Nghị định số 95/2009/NĐ-CP của Chính phủ quy định niên hạn sử dụng đối với xe ô tô chở người và xe ô tô chở hàng; Thông tư số 21/2010/TT-BGTVT ngày 10/8/2010 về việc hướng dẫn thực hiện 95/2009/NĐ-CP, trong đó quy định niên hạn sử dụng của các loại xe như sau:

a) Không quá 25 năm đối với xe ô tô chở hàng;

b) Không quá 20 năm đối với xe ô tô chở người;

c) Không quá 17 năm đối với xe ô tô chuyển đổi công năng từ các loại xe khác thành xe ô tô chở người trước ngày 01 tháng 01 năm 2002;

d) Các loại ô tô chuyên dùng, ô tô chở người đến 09 chỗ (kể cả người lái) không chịu niên hạn sử dụng.

Thông tư số 58/2020/TT-BCA ngày 16/6/2020 của Bộ Công an quy định quy trình cấp, thu hồi đăng ký, biển số phương tiện giao thông cơ giới đường bộ, quy định chủ xe phải có trách nhiệm khai báo và nộp lại biển số và giấy đăng ký xe đối với trường hợp xe hết niên hạn sử dụng.

Tình hình xe quá hạn kiểm định và xe hết niên hạn sử dụng hiện nay

** Số lượng phương tiện quá hạn kiểm định và số lượng phương tiện hết niên hạn sử dụng:*

Theo thống kê của Cục Đăng kiểm Việt Nam, tính đến ngày 10/10/2021 có 383.569 xe các loại quá hạn kiểm định từ 1 tháng trở lên, trong đó xe ô tô con là: 129.5657 xe, ô tô khách là 40.380 xe, ô tô tải là 182.372 xe, ô tô đầu kéo là 5.605 xe, ô tô chuyên dùng là 6.192 xe, sơ-mi rơ-moóc là 19.363 xe.

Số lượng xe hết niên hạn sử dụng là:

Từ 01/01/2021 có 16.420 xe các loại hết niên hạn sử dụng, trong đó có 3.998 xe chở người, 16.420 xe xe chở hàng.

Từ 01/01/2022 có 20.680 xe các loại hết niên hạn sử dụng, trong đó có 4.772 xe chở người, 15.908 xe xe chở hàng.

** Tình hình thực tế phương tiện quá hạn kiểm định và xe hết niên hạn sử dụng tham gia giao thông:*

Cục Đăng kiểm Việt Nam đã triển khai kế hoạch khảo sát, kiểm tra tình trạng xe hết niên hạn sử dụng quá hạn kiểm định tại một số địa phương, trong năm 2020 đã triển khai được 5 đợt khảo sát, kết quả như sau:

- Địa bàn tỉnh Bình Định: Có 3 xe quá hạn kiểm định, 1 xe hết niên hạn sử dụng.
- Địa bàn tỉnh Hà Nam: Có 6 xe quá hạn kiểm định.
- Địa bàn tỉnh Hà Giang: Có 11 xe quá hạn kiểm định, 1 xe hết niên hạn sử dụng.
- Địa bàn tỉnh Thái Nguyên: Có 10 xe quá hạn kiểm định, 1 xe hết niên hạn sử dụng.
- Địa bàn tỉnh Sơn La: Có 18 xe quá hạn kiểm định, 5 xe hết niên hạn sử dụng.

Hầu hết xe hết niên hạn sử dụng, xe quá hạn kiểm định thường hoạt động ở các tuyến đường có ít lực lượng chức năng tuần tra kiểm soát, sử dụng tập trung ở vùng sâu, vùng xa của các tỉnh miền núi khó khăn.

Đáng lo ngại, số phương tiện quá hạn kiểm định và số phương tiện hết niên hạn sử dụng nêu trên có thể vẫn đang tham gia giao thông, đây là một trong những nguyên nhân trực tiếp gia tăng các vụ tai nạn.

Ví dụ, cụ thể về xe quá hạn kiểm định và hết niên hạn sử dụng tham gia giao thông gây tai nạn trong thời gian gần đây: Ngày 04/3/2020, chiếc xe buýt BKS 94B-006.98 bất ngờ gây tai nạn khi vừa xuất bến khoảng 300 m làm 2 người tử vong và nhiều người bị thương. Chỉ khi tai nạn rất nghiêm trọng xảy ra, một phương tiện hàng ngày đưa đón vài chục hành khách mới “lộ diện” đã hết hạn đăng kiểm. Hoặc vụ tai nạn vào tháng 12/2019, chiếc xe 15 chỗ BKS 29K-1636 (hết hạn sử dụng từ năm 2017) chở 8 người của Trung tâm Dạy nghề và tạo việc làm cho người khuyết tật Việt Nam khi đang lưu thông trên địa bàn huyện Kỳ Sơn, tỉnh Nghệ An bị mất lái, tự đâm vào ta-luy dương làm 3 người trên xe tử nạn.

Rõ ràng, việc các xe quá hạn kiểm định và xe hết niên hạn sử dụng tham gia giao thông là mối nguy cơ tiềm tàng gây mất an toàn cho người và phương tiện tham gia giao thông.

** Nguyên nhân xe quá hạn kiểm định và xe hết niên hạn sử dụng tham gia giao thông:*

Qua nghiên cứu, khảo sát cho thấy, có nhiều nguyên nhân xe quá hạn kiểm định và xe hết niên hạn sử dụng tham gia giao thông:

Thứ nhất: Do hiểu biết và ý thức chấp hành pháp luật của người sở hữu phương tiện chưa tốt, đến hạn không mang phương tiện đi kiểm định, xe hết niên hạn vẫn cố tình sử dụng hoặc do xe đã biết xe hết niên hạn sử dụng nhưng do giá trị của xe không còn được bao nhiêu nên không đủ kinh phí để trang bị xe mới thay thế, tình trạng này xảy ra chủ yếu ở những vùng sâu, vùng xa.

Thứ hai: Trong số xe quá hạn kiểm định có số lượng không nhỏ phương tiện sắp hết niên hạn sử dụng, nên người sử dụng thường có tâm lý cố chạy nốt.

Thứ ba: Nhiều đơn vị vận tải thường chờ có hàng mới mang xe đi đăng kiểm để sử dụng.

Thứ tư: Nhiều cá nhân thường đi công tác, để xe ở nhà không sử dụng thời gian dài cũng "lờ" việc đăng kiểm hoặc quên thời hạn đăng kiểm.

Thứ năm: Do dịch bệnh Covid-19 diễn biến phức tạp, nhiều địa phương phải giãn cách xã hội, cách ly, do đó phương tiện không thể đến các đơn vị đăng kiểm để thực hiện kiểm định theo quy định được.

Thứ sáu: Mặc dù Cục Đăng kiểm Việt Nam có cơ sở dữ liệu của chủ xe đối với các xe hết niên hạn sử dụng, quá hạn kiểm định và thông báo cho các cơ quan chức năng, tuy nhiên theo quy định hiện nay chỉ có CSGT mới có thẩm quyền thu hồi biển số, giấy đăng ký xe; CSGT, TTGT mới có chức năng xử phạt các xe hết niên hạn, quá hạn kiểm định tham gia giao thông; việc phát hiện xe quá hạn kiểm định, xe hết niên hạn tham gia giao thông cũng chỉ thông qua quá trình tuần tra, kiểm soát.

Các giải pháp về việc kiểm soát xe quá hạn kiểm định và xe hết niên hạn kiểm định tham gia giao thông

** Các giải pháp đang thực hiện:*

Đã từ lâu, Chính phủ, Bộ GTVT và các cơ quan ban ngành có liên quan đã nhận thức rõ nguy cơ tiềm ẩn gây mất ATGT của xe quá hạn kiểm định và xe hết niên hạn sử dụng tham gia giao thông, đã ban hành các biện pháp nhằm hạn chế xe quá hạn kiểm định và xe hết niên hạn tham gia giao thông.

Ngày 05/10/2016, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Chỉ thị số 29/CT-TTg về việc xử lý phương tiện giao thông đường bộ hết niên hạn sử dụng, quá hạn kiểm định. Trong đó, Bộ GTVT được giao nhiệm vụ chỉ đạo các cơ quan liên quan tiếp tục thông báo danh sách phương tiện cơ giới đường bộ hết niên hạn sử dụng, quá hạn kiểm định cho Bộ Công an, công an các địa phương và công bố rộng rãi trên các phương tiện thông tin đại chúng; đồng thời yêu cầu các đơn vị đăng kiểm trên cả nước tăng cường phối hợp với lực lượng thanh tra GTVT, CSGT và chính quyền địa phương trong công tác thống kê, kiểm soát, xử lý đối với tất cả các phương tiện hết niên hạn sử dụng, quá hạn kiểm định trên địa bàn; tổ chức tập huấn cho các lực lượng liên quan về phương pháp tra cứu, kiểm soát, nhận biết phương tiện hết niên hạn sử dụng, quá hạn kiểm định.

Thực hiện chỉ đạo của Chính phủ và Bộ GTVT, hàng năm, Cục Đăng kiểm Việt Nam đã yêu cầu các trung tâm đăng kiểm xe cơ giới trên cả nước cung cấp số liệu cho phòng CSGT, sở GTVT, TTGT các tỉnh, thành phố danh sách xe hết niên hạn của năm đó và xe danh sách xe sẽ hết niên hạn vào năm sau.

Đồng thời, chủ động phối hợp với các lực lượng tuần tra thực hiện kiểm tra liên ngành để kiểm soát trên đường.

Hiện tại, Cục Đăng kiểm Việt Nam đã thông báo danh sách phương tiện hết niên hạn sử dụng năm 2021 và danh sách xe hết niên hạn từ ngày 01/01/2022 tại địa chỉ: <http://app.vr.org.vn/hetnienhan/HetNienHan.aspx> và danh sách xe quá hạn kiểm định tại địa chỉ: <http://app.vr.org.vn/publicweb/quahankd.aspx> trên trang thông tin điện tử của Cục Đăng kiểm Việt Nam. Các cơ quan chức năng có thể tải và tra cứu 24/24h trên mọi thiết bị có thể truy cập Internet.

Ngoài ra, Chính phủ cũng ban hành chế tài xử lý các xe quá hạn kiểm định, hết niên hạn tham gia giao thông, theo quy định tại Nghị định 100/2019/NĐ-CP quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực giao thông đường bộ và đường sắt, cụ thể:

Phạt tiền từ 4.000.000 đồng đến 6.000.000 đồng, tước quyền sử dụng giấy phép lái xe từ 1 tháng đến 3 tháng đối với hành vi điều khiển xe quá niên hạn sử dụng tham gia giao thông.

Phạt tiền từ 2.000.000 đồng đến 3.000.000 đồng tước quyền sử dụng giấy phép lái xe từ 1 tháng đến 3 tháng đối với hành vi điều khiển xe có giấy chứng nhận hoặc tem kiểm định an toàn kỹ thuật và bảo vệ môi trường nhưng đã hết hạn sử dụng.

** Một số giải pháp nhằm hạn chế xe quá hạn kiểm định và xe hết niên hạn tham gia giao thông:*

Mặc dù Chính phủ, các bộ, ngành có liên quan đã có những giải pháp cụ thể nhằm hạn chế phương tiện quá hạn kiểm định và hết niên hạn sử dụng tham gia giao thông, tuy nhiên trên thực tế vẫn còn các phương tiện quá hạn kiểm định, hết niên hạn sử dụng tham gia giao thông, tác giả xin đưa ra một số biện pháp nhằm hạn chế hơn nữa loại phương tiện nêu trên tham gia giao thông:

- Tích cực tuyên truyền hơn nữa trên các phương tiện thông tin đại chúng để chủ xe và lái xe nhận thức và chấp hành nghiêm chỉnh Luật Giao thông đường bộ, nhận thức được nguy cơ tiềm ẩn, gây mất an toàn cho người và phương tiện tham gia giao thông của xe quá hạn kiểm định, hết niên hạn sử dụng không đảm bảo an toàn khi tham gia giao thông.

- Nghiên cứu xây dựng cơ sở pháp lý giao trách nhiệm cho các cơ quan liên quan trong việc phối hợp thu hồi biển số, giấy đăng ký đối với xe hết niên hạn sử dụng; xử phạt đối với xe hết niên hạn, quá hạn kiểm định tham gia giao thông.

Đối với xe quá hạn kiểm định:

- Cục Đăng kiểm Việt Nam xây dựng cơ sở dữ liệu của chủ xe và lái xe, định kỳ hàng tháng rà soát các xe sắp đến hạn kiểm định, quá hạn kiểm định thông báo cho chủ xe, lái xe theo hình thức tin nhắn để chủ xe, lái xe biết và sắp xếp thời gian đến các đơn vị đăng kiểm thực hiện kiểm định.

- Định kỳ thông báo cho lực lượng tuần tra kiểm soát danh sách quá hạn kiểm định nhằm phát hiện các xe quá hạn kiểm định tham gia giao thông.

- Nghiên cứu lộ trình giao cho các đơn vị đăng kiểm xử phạt các xe quá hạn kiểm định khi xe đến kiểm định.

- Tăng mức phạt tiền và thời gian tước quyền sử dụng giấy phép lái xe nhằm nâng cao tính răn đe đối với các trường hợp xe quá hạn kiểm định tham gia giao thông.

- Đối với các xe quá hạn kiểm định do dịch bệnh, thiên tai phải cách ly không đến các đơn vị đăng kiểm được: Khi Bộ GTVT xây dựng Thông tư số 16/2021/TT-BGVT thay thế Thông tư số 70/2015/TT-BGTVT, Cục Đăng kiểm Việt Nam đã tham mưu bổ sung quy định cho phép các đơn vị đăng kiểm thực hiện kiểm định ngoài đơn vị (đến tận nơi để kiểm định) đối với các trường hợp xe chở hàng thiết yếu phục vụ thiên tai dịch bệnh không đủ điều kiện đưa xe tới đơn vị đăng kiểm. Căn cứ quy định trên, Cục Đăng kiểm Việt Nam chỉ đạo các đơn vị đăng kiểm đến tận nơi để kiểm định cho các phương tiện nằm trong khu vực bị thiên tai dịch bệnh phải cách ly theo quy định và thực hiện các biện pháp phòng ngừa dịch bệnh theo quy định của nơi bị cách ly.

- Đối với xe hết niên hạn sử dụng:

+ Bổ sung các quy định pháp luật để các cơ quan liên quan phối hợp kiểm soát, thu hồi biển số, giấy đăng ký của xe hết niên hạn sử dụng. Trước mắt đề nghị các địa phương phải thực sự vào cuộc; UBND, ban ATGT các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương tổ chức cuộc họp với các sở GTVT, công an các huyện thị để triển khai kiểm soát trên địa bàn, gắn trách nhiệm của cá nhân lãnh đạo các sở, huyện và các lực lượng chức năng tại địa phương để thực hiện.

+ Căn cứ danh sách xe ô tô hết niên hạn sử dụng, xe không được phép lưu hành theo quy định của pháp luật do cơ quan đăng kiểm cung cấp, cơ quan đăng ký, quản lý xe rà soát, làm thủ tục thu hồi giấy chứng nhận đăng ký xe, biển số xe.

+ Phối hợp với công an xã, phường, thị trấn nơi chủ xe cư trú để thông báo, yêu cầu tổ chức, cá nhân có xe hết niên hạn sử dụng đến cơ quan CSGT làm thủ tục thu hồi giấy chứng nhận đăng ký, biển số xe. Trong thời hạn 15 ngày kể từ ngày thông báo, nếu chủ xe không tự giác đến làm thủ tục thì phối hợp với công an cấp xã thu hồi giấy chứng nhận đăng ký, biển số xe.

+ Thông báo danh sách xe hết niên hạn sử dụng cho công an các đơn vị, địa phương làm nhiệm vụ bảo đảm trật tự, ATGT biết để phát hiện, xử lý theo quy định của pháp luật.

+ Tăng mức phạt tiền và thời gian tước quyền sử dụng giấy phép lái xe, thêm hình thức thu hồi xe đối với trường hợp xe hết niên hạn tham gia giao thông.

+ Nghiên cứu chính sách hỗ trợ chủ xe khi xe hết niên hạn: mua lại xe hết niên hạn với giá cao, hỗ trợ vay vốn lãi suất thấp để chủ xe có điều kiện mua xe thay thế.

Việc chủ phương tiện vẫn sử dụng các phương tiện quá hạn kiểm định và hết niên hạn tham gia hoạt động giao thông đường bộ tiềm ẩn nguy cơ mất ATGT và gây ô nhiễm môi trường. Do đó, để hạn chế cần có sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị, trong đó bao gồm cả các biện pháp tuyên truyền, các chế tài xử lý, thắt chặt kiểm tra kiểm soát trên đường và thực hiện các giải pháp đồng bộ để hạn chế số lượng các phương tiện nêu trên tham gia giao thông đường bộ.

Tác giả: Xuân Thảo

Nguồn: <http://www.vr.org.vn/>